

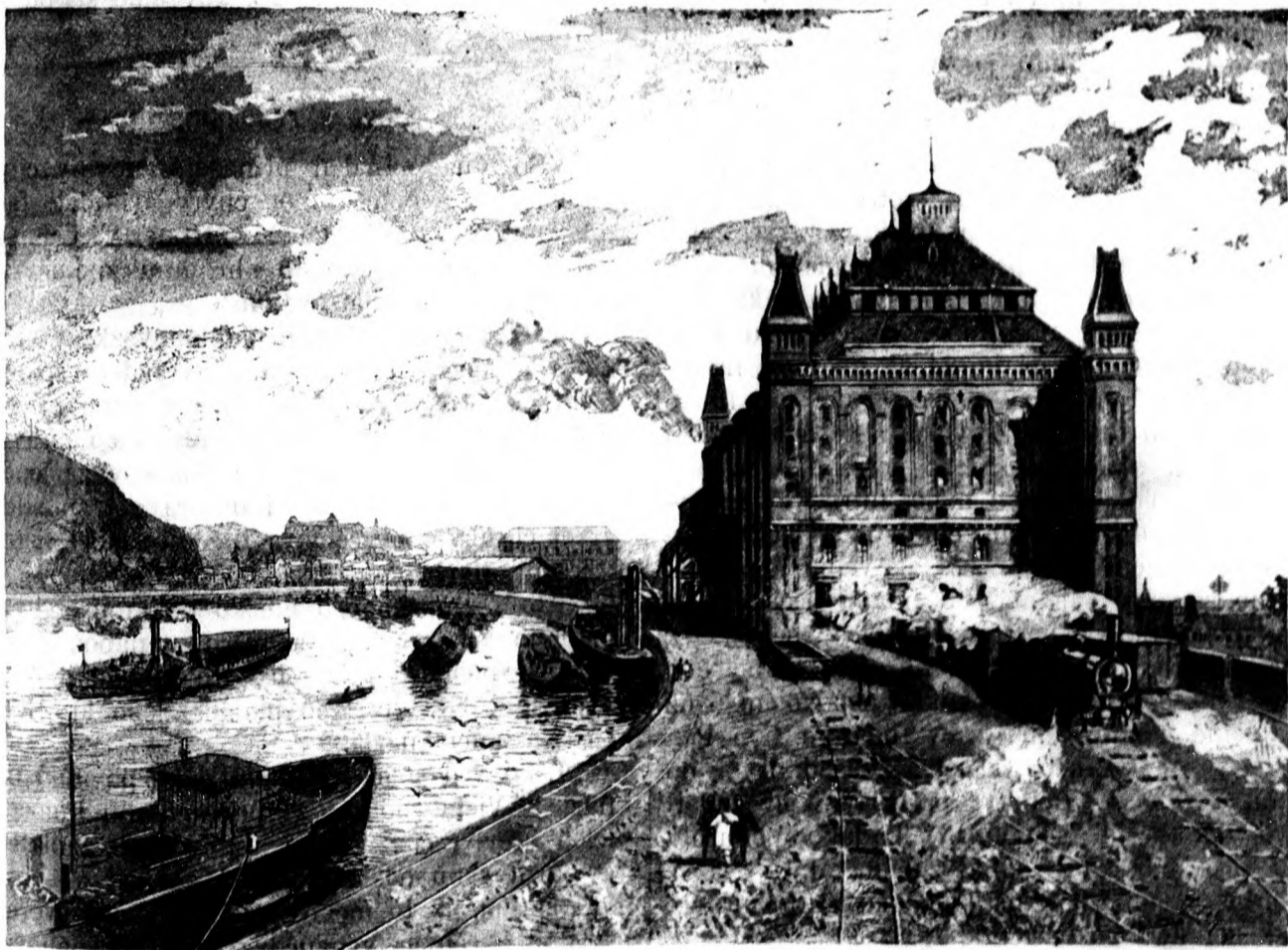
OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	<i>Sam sa majú posilať predplatky a dopisy. Nevypiatené listy sa neprijímajú.</i>
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Len samé poburovania.

Stará vec je, že najlepšie vedú agitovať tí ľudia, ktorí nemajú pravdu a predsa chcú iných presvedčiť, že vlastne pravda je na ich

strane. Že je tomuto tak, ľahko presvedčíme ct. čitateľov. Dobré vieme všetci, že prečo snem v poslednej dobe nevedel nijak napredovať. Pracovi-

Budapeštianske skladište.

strane. Práve preto najlepšie a najtuhšie agitujú ľudia, asíce len preto, lebo tí múdrejší vidia a vedia, že nemajú pravdu a tí hlúpejší zase preto, že sa dali sviesť, sfanatisovať.

tosti snemu na prekážke bola obštrukcia, ktorú zaviedly oposície. Táto obštrukcia trvala dva mesiace, behom ktorého času snem nebol vstave nič vykonať. A teraz keď sa vyslanci rozišli do

svojich okresov, aby si odpočinuli a svoje osobné záležitosti vybavili, ľudárske časopisy robia krik, že činnosť minulého zasedania snemu bola jalovou ohľadom všeobecného dobra krajiny. Nuž a prečože bola činnosť snemu jalovou, snáď bola tomu na príčine vláda alebo liberálna strana? Jedinou príčinou jalovosti, jak ju vôbec jalovou nazvať možno, byly opposície, ktoré zaviedly obštrukciu a snem hatily v činnosti.

A teraz ľudárske časopisy aj za toto robia vládu zodpovednou. Úbohá vláda! keď robíš niečo, zle je, keďby si nič nerobila bolo by ešte horšie, nuž jakože už vyhovieš tým ľudárom! Ostatne vláda si z celej veci pramálo, alebo lepšie povedané, úplne nič nerobí, už keď z inej príčiny nie, tak len aj preto nie, že je úplne presvedčená o tom, že každý rozumný človek vie, že takéto veci píšu ľudárske časopisy len preto, aby ľud poburovaly.

Ľud poburujú ľudárske noviny a nič inšie nerobia. Teraz sa už nezdá «Kreštanovi», že vláda zotrela malú lutriu a že uviedla do života takzvanú triednu lutriu. Prv než vláda toto spravila, mnoho sa písalo a hovorilo o tom, jak veľmi škodí malá lutria ľudu, jak veľmi napomáha nárůživosť hry zvlášte u chudobnejšej triedy. Vtedy bez rozdielu politického presvedčenia, jedenkaždý občan žiadal, aby malá lutria bola zotrená. Vláda povolila všeobecnej žiadosti a zotrela malú lutriu a uviedla miesto nej triednu lutriu, z ktorej bude mať štát práve taký príjem, jaký mal dosiaľ z malej lutrie. Triedna lutria spočíva na základe o mnoho zdravšom, než malá číslicová lutria a hlavnou prednosťou jej je, že sa neopiera na široké vrstvy ľudu, a že nenie vstave tak ľahko zobudí vášeň ku hre. Že vláda nezotrela celkom lutriu, to sa stalo preto, lebo potrebuje ten príjem, ktorý mala dosiaľ z malej lutrie, lenže dosiaľ skladala tento príjem chudoba a na budúce budú ho skladať tí, ktorí to tak veľmi nepocítia, jedným slovom majetnejší. S novou triednou lutriou byly všetky snemové strany spokojné, a teraz píše «Kreštan», že tento zákon bol len preto vynesený, aby boli bankári uspokojení. Nuž či to nenie poburovanie. Keby ľudárom sám Pán Boh s vysokého neba sišiel a zasadnul si do snemu a vynášal zákony, proti tým by ľudári práve tak brojili a poburovali, jako poburujú proti zákonom, ktoré odhlasujú liberálni vyslanci. Ľudárom nejde o pravdu, oni chcú len poburovať a tak si najdu vždy zádrapku.

Podme ďalej. Tohoto roku bola slabá úroda, celkom s istotou možno na to rátať, že sa ľud utisne na požíčky, už či v peniazoch a či v plodinách. Vláda predvídajúc toto, vydala nariadenie, v ktorom žiada právomocnosti, žeby sa postaraly o to, aby jednotliví úžerníci ľud nevykoristili. Toto

je veľmi pekne od vlády, že sa tak zavčasi stará o ľud. V smysle zákona o úžere, úžerníka možno pred súd hnať iba na obžalobu oškodeného, nemožno ho ale odsúdiť, jak ho nikto neobžaloval, t. j. úradne nemožno úžerníka stíhať. Teraz chce vláda zaviesť štatárium proti úžerníkom, aby ľud nevykoristili. Nuž a či je ľudárom toto po vôli? Horkýže po vôli! Teraz vytýkajú vláde, že prečo to už dávno nespravila. Však máme zákon proti úžere, každý jeden človek vie, že keď niekto od neho pýta väčší percent, než jaký zákon povoluje, že má patričného žalovať. Prečo to nespravi každý? Keď je niekto spozdilý zato vláda veru nemôže.

Aj z týchto pár riadkov vidno, že ľudová strana chce len poburovať, ona si vzala pred seba, že bude všetko haníť čo vláda spraví. Keby vláda zadala návrh zákona, ktorým sa vodcovia ľudárov budú vychvaľovať, čo svedomiti ľudia, ľudová strana a jej časopisy budú haníť aj tento návrh.

Nuž čo potom zaslúži politická strana, ktorá tak jedná jako ľudová? To, aby sme sa od nej odvrhli.

Slovo k rodákom.

«So dňa na deň prinášajú noviny chýry ničmenej ako potešiteľné, chýry o udalostach, nad ktorými každý statočný trpne, v nich prst Boží a pokutu vidí za tú ohromnú znemravnosť, ktorá opanovala svetom.»

Takto horekuje kaplán Jablonovszký v «Kreštanovi» v článku písanom o zavraždení španielskeho ministerpräsidenta Canovasa, a má pravdu. Lenže chudák vinu a príčinu toho na nepravom mieste hľadá. Ako vyučenec ľudárov zaslepene alebo snáď aj úmyselne vinu mravnej spustlosti veľkej čiastky človečenstva drzo na liberalismus a jeho prívržencov skladá, kdežto, keby len kolkej-toľkej úprimnosti miesto dal, musel by so zardením sa priznať, že veru nenábožnosti a mravnej spustlosti príčinou, a to veľikou príčinou sú povinnosť svoju slabo plniaci alebo aj celkom zanedbávajúci kňazia.

Lebo veď snáď len majú dáke povinnosti tí kňazia? Vieme dobre, že povinnosťou kňaza je nielen breviar čítať, omšu a to zvlášte zaplatenú a vykšeftovanú odslúžiť, krstiť, sobášiť a spovedať, ale aj, a to menovite ľud jemu sverený pravdám večným vynaučovať, tenže v náboženstve vychovávať, v bázni Božej utvrdzovať a ho k mravopočestnosti priúčať, a v nej upevňovať a vodiť. Povinnosťou kňaza je bdiť nad počínaním ľudským, zamedzovať výstupky vynaučováním, napominaním, karhaním, no aj príkladným životom. — Čo ale vidíme a zkusujeme? — Žiaľ

Bohu to, že sa kňazi o ľud a jeho mravný život s malými čestnými výnimkami málo alebo nič nestarajú. Kde sa nejedná o dáku robotizeň, stólu, vôbec o materiálny zisk, tam im je to im sverené stádo iby zbytočná farcha. Keby toto nebolo pravdou, videli by sme príklady ich účinkovania v takomto smere; to ale nevidíme; naopak so dňa na deň zkusujeme a počúvame ponosy i obžaloby, že beznáboženský liberálny štát nestará sa o náboženskú výchovu a verejnú mravnosť. A to hľa je to huncútstvo, lebo je hanebné prekrúcanie vecí a skladania svojej viny na takých, ktorých sa to netýka. Bruchopasníkmi chcú byť, a žiadajú, aby ich povinnosti za nich štát konal. Štát ovšem stará sa o mravopočestnosť, lebo priestupky, výstupky, prečiny a zločiny trestným zákonom stíha, verejných žalobníkov udržuje k obrane verejnej mravnosti, do náboženstva sa ale miešaf neosobuje si právo, — a dobre robí: lebo keby inakšie bolo, keby sa štát do náboženstva zamiešaf chcel, prví by boli kňazi, ktorí by sa proti tomu ohradili, protestovali ba istotne aj zbúrili. Nech sa len osvedčia, či by to neurobili a to správne? — Ale ani to je nie pravda, žeby štát náboženskú výchovu nie ohrozoval, ale i len zanedbával. Veď zákon o výučbe nákladá vynaúčovanie náboženstva na všetkých školách, a veď štát značnú peňažnú podporu dáva učiteľom náboženstva, tak zvaným katechetom. Ale títo sú neochotní, a cirkve menovite ale kňazia sú ľahostajní. — Povieme vám príklad, aby ste sa presvedčili, že máme pravdu. Neočatý akýsi brecháč v «Alkotmányi» taktó proti svojej vôli vydáva svedoctvo pravde a odsudzuje nechtiac seba a seberovných kňazov: „Od toho“ — vraj — „ministerstva, ktoré nekonnessionálnosť zaviedlo, nemôže očakávať nikto, žeby podporovalo vyučovania náboženstva.“ A aby toto svoje utrhačstvo a pomluvu dokázal, za príklad uvádza pád udavší sa na vyššom gymnásiume segsárdskom. Cirkevná správa päťkostolská kaplána Alexandra Gála oddialila od stanice vyučovania náboženstva na tomže gymnásiume preto, lebo vraj minister nechcel mu dať riadny plat, ale len ročný tisíczlatový príspevok. Toto cirkevná správa za málo drží a preto kým vraj minister viac nedá, nebudú vynaúčovať náboženstvo. Vidíte tedy, rodáci moji, štát chce dať a dá za vynaúčovania v náboženstve na jednej škole každoročne 1000 zl. rak. čísla, tedy toľko, koľko z vás mnohé rodiny spolu nemajú, a to je cirkevnej správe pre jedného kaplána málo, a preto nebudú vynaúčovať v náboženstve. Čo na to poviete? *Kto neplní povinnosť svoju?* Štát či kňazi? — Tedy tí kňazi, rozumejúc tú cirkevnú vrnosť biskupov, ktorí z veľkodušnosti štátu na milióny a milióny obnášajúcimi majetkami vládnu, nechcú dať na výchovu náboženskú nič

a žiadajú, aby ich za to, za čo sú i tak už dobre platení ešte znovu štát platil, a to ako platil? Veď im je pre jedného kaplána ročných 1000 zl. pri málo, radšej nechajú stá študentov bez vynaúčovania náboženstva. — Nezhrozíte sa nad tým? — poznáte už farárov? — Verte im, ak môžete.

Hej, nechcú oni to robiť, čo by mali. To, čo je ich svätá povinnosť. Na miesto toho prevažajú sa po ľudových shromaždeniach a ľud drážda. I teraz v Kysuckom Novom Meste ktože bol a hovoril? Cieľom zovnútorného okrášlenia predsedal gróf Aladár Zichy, — rečníci ale boli samí kňazi: «Demeter Gyurcsánszky zakopecký farár, Jozef Szteszkál, predmiersky dekan a Ján Czvincsek kysucko-novomestský kaplán.» Náboženstvu vynaúčovať nemajú kedy, ale politické reči držiať, ľud svádzať a šialiť, na to majú času i vôle dosť. — Ale veru už upadla tá ľudová strana, keď už ani advokátika alebo iného učeního človeka nemôžu najst k rečneniu, mimo kňazov. Veru zle je už s nimi, pravda že len tak, ako si to zaslúžili. Lebo pekne vás vyučujú mravopočestnosti, slušnosti a vzdelanému držaniu sa. Čítajte len čo a ako píše v Krestanovi číslo 35 zo dňa 29. augusta dlhopolský kaplán Andrej Májor pod názvom «konec mojim židovsko-liberálnym veciam,» — a farár «Ján Žilinsky» pod názvom «Sviňský pastier.» — Zaopatrite si to číslo a prečítajte si tieto dva články a istotne sa ošklivosťou, hanbou i žiaľom odvrátite sa od nich. Lebo žeby kňaz tak spustlo, tak ošklive vyjadriť sa v stave bol, o tom sa nikomu ani len snívať nemohlo, a ani by nikto neuveril, keby jeden z nich sa vlastným menom nebol podpísal, a druhý bárs pod falošným menom ale doslovne v článku nebol napísal, že je on duchovným pastierom.

Veru niečo takého ani sviňský pastier z úst nepustí. — A toto má byť tá výchova ľudu, akou ho farári ľudovej strany oblažujú! A títo si dovolia liberálov posudzovať a odsudzovať?! Pomník si vystavili dvaja títo pánkovia, ktorý im nikto zavidieť nebude. Ale aspoň otvorila oči čitateľom svojim, a my presvedčení sme, že všetci, ktorí to čítali, odvrátia sa od nich.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Schôdzka panovníkov. Taliansky kráľ Umberto i so svojou manželkou Margaretou vydal sa dňa 2. t. m. na cestu do Nemecka na návštevu nemeckého cisára Vilhelma II., ktorý návštevu svojho spojenca prijal v Homburgu. Tu bola usporiadaná na počesť talianskeho

kráľa vojenská paráda a potom hostina. Na tejto hostine odzneli z úst dvoch panovníkov veľavýznamné slová čo sa týka trojspolku nemecko-rakúsko-uhorsko-talian-ského. Asiže nemecký cisár v prípitku vynesenom na talianskeho kráľa riekol, že táto návšteva talianskeho kráľa *znova ukazuje celému svetu, že sväzok trojspolku*, ktorý založený bol v záujme pokoja, **stojí pevne a neohrožene** a čím ďalej tento trojspolok stojí, tým pevnejšie a úprimnejšie bude púšťať v seba povedomie ľudstva korene a ovocie rodiť. A taliansky kráľ na toto povedal, že je veľmi šťastný, že môže podať novšie svedectvo toho srdečného priateľstva a spojeneckého pomeru, ktoré medzi vládami a štátami spojenými jestvujú a že i jeho veľou žiadosťou je, aby pokoj bol udržaný rovnakým súhlasom vlád. — Nuž veru tieto slová z úst panovníckych sú najlepším dôkazom že je spolok troch veľmocí pevný a keď vieme, že v trojspolku sú tri mocné štáty Európy, tak aj pokoj budú vedieť nám zabezpečiť. Tieto slová majú byť i odvetou na ten spolok, ktorý uzavrelo slobodné Francúzsko s absolutistickým Ruskom.

Ministerský predseda barón Desider Bánffy koncom minulého týždňa navrátil sa so svojej cesty po cudzozemsku a prevzal vedenie ministerského predsedníctva. Barón Bánffy meškal v utorok vo Viedni, kde bola porada ohľadom svolania delegácií.

Zákon o trovách za opatrovanie chorých. V ministerstve vnútra vyhotovili návrh zákona, ktorým sa sriadi záležitosť zaokrývania trov za opatrovanie chorých. Návrh zákona je osnovaný tak, aby jedna ústredná pokladnica spravovala peňažnú časť záležitosti opatrovania chorých ohľadom na celú krajinu. Kedy príde návrh pred snem, to závisí od utvorenia sa parlamentárnych pomerov. Na každý pád je veľmi žiadúce, aby tento plán sriadenia záležitosti opatery chorých, ktorý sa týka jak malých obcí tak i veľkých miest, čím skorej bol uskutočnený.

Cár v Pofsku. Počiatkom tohoto mesiaca mladý ruský cár Mikuláš II. i so svojou manželkou bavil sa vo Varšave, kde ho Poliaci veľmi okázale prijali. Od tejto návštevy očakávajú Poliaci polepšenie svojho neblahého polohovania, v ktorom mnoho útrpností, znevažovania a udačovania prestáli. Poliaci, obzvlášť keď bol gubernátorom varšavským povestný generál Gurko boli veľmi prenasledovaní pre svoju reč a katolícku vieru. V špitáloch zakázali lekárom aby hovorili poľsky s nemocnými Poliakmi a i v kostoloch sa kázalo Poliakom rusky a prinucovaní boli prestupovať na pravoslávnu vieru. Možno že teraz nebudú natoľko vystavení podobným prenasledovaniám.

Pomery v Rakúsku. Vodecovia strán, ktoré tvoria väčšinu v rakúskom sneme išli sa na poradu, lebo rakúsky ministerský predseda dal im na vedomie, že vláda rakúska, ktorá stála doposavď mimo strán chce sa opierať o pevnú väčšinu, ktorá by ju stále podporovala. Vodecovia strán dohodli sa s vládou o podmienkach, pod ktorými budú vládu podporovať a tak jest výhľad, že

sa rakúskej vláde, ktorá sa bude opierať o pevnú a stálu väčšinu, podarí zlomiť obštrukciu, ktorú vedie menšina pre jazykové nariadenia. Rakúsky snem má byť svolaný na 20. septembra.

Ľudové shromaždenie v Kysuckom Novom Meste. Ľudová strana opäť začína vydržiavať ľudové shromaždenia po obciach. Tak posledne vydržiavala shromaždenie v Kysuckom Novom Meste, kde predsedal gróf Aladár Zichy, syn vodcu ľudovej strany grófa Ferdinanda Zichyho. Mysleli sme, že keď sa tá strana už ľudovou menuje, že na tom shromaždení oznámi nejaký spôsob, ktorým sa odpomôže núdzi, do ktorej ľud upadol následkom zlej neúrody, ale ľudári i tu zostali verní v balamútení ľudu, lebo nič takého tam neodznalo, jakým spôsobom dalo by sa núdzi odpomôcť. Ba predsa, odznelo, povedali to ľudári, skoro by sme na to boli zabudli. Rečnilo sa, že keď bude liberálna vláda prinútená odstúpiť, že sa bude hneď rodiť viac a lepšej raže a jačmeňa než dosavď. To je celá starosť ľudárov o ľud. Keby liberálna vláda mala v moci panovať nad prírodou, zaiste by Uhorsko oplývalo mliekom a medom a ponevác túto moc nemá ani ľudová strana, nuž jej povinnosťou bolo poukázať na nejaký prostriedok, ktorým sa skutočne dá odpomôcť núdzi. Lenže to vodecovia ľudárov neurobili a ani neurobia, lebo to vyžaduje sebaobetavosť, prácu, a oni vyhľadávajú ľud len pre sobecké ciele. Akokoľvek lanského roku nevideli sme, žeby bol daktorý vodca ľudárov pomáhal a zbožie rozdával na vidiekoch biedou stihnutých, tak ich nevidíme ani tohoto ani budúceho roku ich nebudeme vidieť, kdežto tí liberáli chodili a aj vyprostredkovali veľké summy aby aspoň ako-tak odpomohli biede ľudu v trenciánskej stolici. Zakúpili zbožie a rozdávali, kde bola najväčšia potreba. To vodecovia ľudárov neurobia nikdy, lebo to stojí prácu a namáhanie, oni len agitujú a rečia, lebo to nič nekoštuje a potom keď ľud pobúria proti jeho opravdovému dobrodincom s potuteľným úsmevom trú si ruky, že ľud nespokojným urobili. Na budúce najlepšie bude nechať tých pánov rečniť štyrom múrom, lebo ako dosavď ani v najmenšom nepomohli ľudu, tak nepomôžu ani na budúce, oni využijú ľud len vo svoj prospech.

Lahký život.

Kto s pozornosťou sprevádza chýry v novinách, často sa dočíta, že pri daktorom úrade alebo pri pokladnici, pri kasse ten a ten zpreneveril, ukradol dakoľko sto alebo dakoľko tisíc zlatých, premárnil ich a potom alebo ho zatvorili alebo sa pripravil sám o život, aby vyhnul hroziacemu žaláru.

Takéto prípady sú za našich čias na dennom poriadku. Možno povedať, že málo dní pomáme bez toho, žeby sa takáto udalosť neprihodila len v našej krajine.

Príčinou takýchto hriešnych činov je v prvom rade — *túžba po ľahkom živote.*

Istá pravda, že chudobnému človeku treba ťažko pracovať. — už či rukama či svojimi vedomosťami, — aby sa mohol poctivým spôsobom vyživiť. Toto zapríčiňuje často, že sa nájdú mnohí, ktorí sa štítia poctivej, ale ťažkej práce a túžia za ľahším životom. Takíto sú hotoví zaopatriť si peniaze ľahším, trebárs aj hriešnym spôsobom, len aby mohli tak ľahko a veselo žiť ako ich známi, ktorým osud doprial viac majetku ako im.

Pravdepodobné je, že v spoločnosti ľudskej aj predtým, voždy našli sa takíto ľudia; ale za našich čias ich počet stále sa rozmnožuje. Od rodičov, vo škole, v chráme Božom učí sa dieťa, že len *poctivosť, práca a čisté svedomie* robí človeka šťastným. Ale toto učenie mnohí veľmi skoro zabudnú. Sotvy striasli školský prach s nôh, už nerozpomínajú sa, čo sa tam dobrého naučili. Vidia, že ich priatelia, ich známi, ktorí majú dosť peňazí, ako veselo, bez starosti žijú, — aj im sa zažiada žiť ľahko a veselo, trebárs k tomu nemajú peňazí. Túžba po ľahkom živote omámi ich; poznajú len nízke chuťky ľudskej, ich srdce je otupené, duša prázdna, vyhorelá.

Srdce a duša! U takýchto ľudí darne by sme hľadali vznešenejšie city. Ich srdce len po zemských radoch túži a ich duša nezná iného cieľa, ako veselo a ľahko žiť.

Komu osud pri takýchto chuťkách udelil aj hodne peňazí, mnoho majetku: ten môže hovieť svojim chuťkam aspoň za istý čas. Kým mu peniaze trvajú, — troví ich bez rozmyslu a žije si veselo, a keď sa mu minú, — ide po zobraň, alebo sa dá ešte na hriešnejší život a usiluje sa zaopatriť si groše nespravdivým spôsobom. Veď len nedávno dolapili v hlavnom meste takéhoto panáka, ktorý — súc bez groša — chcel jedného poctivého remeselníka oklamať o dakoľko sto zlatých, — a tento panák pred dvoma rokmi zdedil dakoľko stotisíc zlatých. Za tak krátky čas premárnil toľkú summu.

Takíto ľudia potom ľahko žijú aspoň zatiaľ, kým im peniaze trvajú. Ťažšie je ľahko žiť tomu, komu osud nedoprial majetku a treba mu peniaze samému zarábať už či rukama alebo umom.

Takýto človek zprvu snáď žije poctive a statočnou prácou zarába svoj chlieb. Len pozdejšie, pod vlivom rozličných okolností, — často zlej spoločnosti — vyvinie sa v ňom túžba po ľahkom živote. Ak má k tomu príležitosť, dopustí sa zprvu menšieho prečinu, aby si zaopatriť peniaze na daku zábavku. Ak sa mu prvý hriešny skutok podarí, — ľahšie dopustí sa nasledujúcich hrieškov a s celou drzosťou siaha po cudzom imaní, len aby si zaopatriť hmotné prostriedky k ľahkému životu. Koniec takémuto živobytíu je pravda — žalár, potupa alebo samovražda.

Keď sa dozvieme, že ten alebo onen chlapák dostihnutý bol pri takýchto hriešnych skutkoch, — udiveno zvolajú jeho známi, celé spoločenstvo: Ako sa tak ďaleko mohol zabudnúť! Veď pochodí z takej statočnej rodiny! Veď bol tak dobre, bohoboje vychovaný!

A táto spoločnosť, ktorá sa tak zhrozí nad hriešnym skutkom, zabúda, že tomuto na príčine v mnohom ohľade je — ona sama. Veď vieme z každodenného života, že spoločnosť vždy rada prijíma do svojho lona vyhladených, rafinovaných panákov, najmä ak sú pri groši a rozhadzujú peniaze. Nik nespýtuje sa ich, odkiaľ ich má, ako prišiel k nim; len nech ich má a nech ich má čím viac, aby sa aj iní mohli obživiť pri ňom.

Naproti tomu, kto je síce chudobný, ale statočným, skromným spôsobom, — bárs snáď v trochu ošumelých šatách — hlási sa u spoločnosti, — toho prijímajú s pohrdlivým úsmevom; tomu sa tam dostane malý zástož.

Tak je to nielen u vyššej spoločnosti, u tak zvanej inteligencie, vzdelanej triedy, — ale aj u nižšej. Všade radi vidia vyfinteneného panáka, všade mu radi poprajú miesta a každý sa usiluje zaslúžiť si jeho priateľstvo. Zrazu vyjde na javo, že vymastený panák ukradol, zpreneveril cudzí groš — a sedí už v chládku. Tu každý myje si ruky a jeho dakedajší naj dôvernejší priatelia hanbia sa najlepšie za neho.

Takéto prípady sú dosť časté v živote a budú sa zatiaľ opakovať, kým naša spoločnosť nebude pribercivejšia a kým sa vopred nepresvedčí o tom, koho má prijať od svojho kruhu.

Nedajme sa zaslepiť zovňajším leskom, ale hľadme vždy na vnútornú, duševnú hodnotu tých ľudí, ktorí sa zblížia k nám. Dajme dobrý pozor, aby sa nesplnilo pri nás porekadlo, že so suchým aj mokré drevo zhorí.

Odolajme celou silou vábidlom, ktoré vzbudzujú v duši našej túžbu po ľahkom živote, — a kloňme sa vždy k poctivej práci.

Nezabúdajme, že poctive zaslúžený čierny chlieb je sladší, ako nečestnou cestou zaopatrený koláč.

DOPISY.

Zazriva, počiatkom septembra.

Veľactený Pán Redaktor!

V prúde žatvy vzbudilo pozornosť našu zvláste to, že viac nádeníkov vrátilo sa včas domov z Pešti kde sa boli odobrali za šieňnikov k múrom ešte v máji, a mali sa vrátiť iba okolo Všetechsvätých. Mimoriadna príčina ich mala k tomu, že tohoto roku prišli tak zavčasu. Vypuknul vraj murársky štrajk, teda šieňníci sa rozšli.

Niečo podobného sa pridalo aj u nás na Popperovskej parnej pile, s tým rozdielom ale, že tu nie robotníci, ale materiál vypovedal prácu, a tak i pila stojí i robotníci — nie síce stoja, ale kosia.

V žatve pokračujeme, úroda je strednia, švábka hnije a bieda je istá. To ale na našich ľuďoch nepoznať, lebo keďby tak v nedelu cudzinec poriadny človek zabľúdil do našej obce, držal by nás za bohatých, šťastných, blažených a všetkým oplývajúcich ľudí. Tam by videl jedného, jako sviatočným rúchom chce mláku a kalužu vysušiť; tam zas druhý merá cestu od garáda do garáda, a smeje sa tak, jako keďby mu kolomaže do úst nalial. Hen zas jedna žena krúti sa jako ohľušená kačka až konečne čapne a ryje nosom v mravenčom kopci; trochu vopred celá kopa sa šikuje, jednodruhého socia, natabuje, pritom ručí, bučí, čo u nás volajú spevom. Tam zas rozkrikuje sa po ulici jedon stavec a roztopašníci za ním kričia: nevyjedaj; on na to odpovedá tak, že tu to nemá miesta. V pondelok rano ide muž po svoju polovičku, ktorá zabudla že večera, jako poriadna gazdiná pribavila sa v kréme. Keď ten cudzinec teda všetko toto vidí, a keď nakukne aj do krémi, jako som vyššie spomenul, na takéto hodovanie, pitie, hulákanie povie, že našim ľuďom je veľmi dobre. Mýli sa veľmi; nie je tomu tak. Kedysi bolo tak! ale vtedy ináč svätili nedele. Mláky zasýpali skálím, a nemočili sa v nich vo sviatočnom rúchu; na širinu cesty nebol nik zvedavý, nikto nepotreboval vodiča do domu, nevyjedal, bol jeden z prvších gazdov, nemali ho za posmech; nevyhrávali a nevyspevovali po nociach okolo fary a kostola; ovocie po zahradách malo pokoj; dnes i do farskej zahrady už chodia kradnúť a krásne, mladé ovocné stromky nemilosrdne lámať.

Cudzinec, choď pozri do úradského domu, koľko je tam licitacionálnych oznamov; choď po sklepoch, po sporiteľňach aj po súkromných domoch a presvedčíš sa, že naši ľudia sú veľmi zadlžení, a že hodujú, pijú, je príčina, že podľahli tej nevyliciteľnej nemoci — korheľstvu.

Smutné sú to časy, smutné polozenie, a kam to povedie? Záhuba brozi obci našej; ale ľudia uznať nechcú, naučenia, výstraha im je daromná. Bieda sa množí, peňazi na daň, na živnosť, na interessy, na odev niet, v nedelu ale na pálenku byť musí.

A keďby nás ešte Pán Boh bol navštívil búrkami, kamencami a povodňou tak jako iné vidieky; keďby nám bol i tak nie chýrnu úrodu na vnivoč ovrátil, čože by bolo z nás?

Dobrý je Pán Boh, že nám tolko trpí, a my to takou nevďakou odplácame. Čas je tu zanechať tie zlé zvyky a obliecť sa v nové rúcho — kým nebude neskoro. Miernosť, pracovitosť, šanovlivosť a zvlášť mravnosť ešte i našu obec do rozkvetu privedie; len chuť k tomu a pôjde to. S úctou Fr. Zeus Ludomil.

Z Nitry, 8. septembra.

Veľactený Pán Redaktor!

Berem pero do ruky, abych aspoň v krátkosti opísal tie utešené slávnosti, ktoré sa v našom meste odbyvaly z príležitosti päťdesiatročného jubilauma kňazského nášho milovaného biskupa Imricha Bende. Jeho osvietenosť biskup nitrianskej diecézy pred päťdesiatimi rokami v sviatok Narodenia Panny Marie vysvätečý bol za kňaza a svojim nevšedným umom, mierumilovnosťou a dobročinnosťou vyniknúc, zaujal biskupský stolec nitrianskej diecézy.

Dňa 8. septembra slúžil staričký náš biskup svoju zlatú omšu a z tejto príležitosti mnohí ctiteľa nášho pána biskupa zavítali do Nitry, aby pozdravili jubilanta. Mesto bolo zástavami ozdobené a večer pred slávnosťou osvetlené. Dnes, dňa 8. t. m. rano zobudení sme boli výstrelami z mažiarov, ktoré dávaly na vedomie, že sa slávnosť počína. O 9. hodine slúžil starušký náš biskup svoju zlatú omšu v kapitulskom chráme, kde sa ustanovily všetky vrchnosti a veľké množstvo obyvateľstva. Po skvelých službách Božích prijímal jubilant deputácie, ktoré mu gratulovaly z príležitosti tak zriedkavej slávnosti. Na poklone u jubilanta boli vyslanstvá nitrianskej stolice a mesta Nitry, deputácia z Baji rodného mesta pána biskupa, počtom 80 osôb, potom deputácie iných miest, kde náš arcipastier účinkoval ešte ako farár. Jubilanta navštívili z tejto príležitosti čanádsky a baňsko-bystrický biskupovia Dessewffy a Rimély jako aj opát z Pannonhalmy Fehér, ďalej kapitule ostrihomská a kaločská. Potom boli na poklone: dôstojnícky sbor z Nitry, mesto Trenčín, reform. cirkev nitrianska, hornouhorský vzdelávaci spolok, učitelia nitrianski, spisovatelia, hasičia nitrianski a iné korporácie.

Na poludnie bola hostina, na ktorú povolal jubilant nielen deputácie ale všetky popredné osobnosti jak mesta tak i stolice. Prvú zdravicu vyniesol sám jubilant na pápeža a kráľa. Jeho reč vypočuli stojac. Na jubilanta vyniesol prvú zdravicu náš pán fõišpán Vilmoš Thuróczy. Počas hostiny prišiel pozdravujúci telegramm od kráľa, v ktorom náš panovník vinšuje jubilantovi aby ešte dlhé roky žil v prospech cirkve a vlasti. Hneď na to došiel list ministra osvety dra Júliusa Wlassicsa, v ktorom vrele gratuluje jubilantovi a dáva mu na vedomie, že kráľ udelil jeho osvietenosti veľký kríž rytierskeho rádu Franca Jozefa. Knieža-primas blahoželal jubilantovi telegrafične. Len pod tým časom čo trvala hostina došlo viac než dvesto pozdravujúcich telegrammov.

Do tejto všeobecnej radosti kvapla aj jedna horká kvapka. Asiže ani pri takejto zriedkavej, všeobecnej slávnosti a radosti, keď sa každý tešil z jubilaumu arcipastiera a politiku odložil na stranu, isté, pod vplyvom ľudovej strany stojace kruhy nevedely sa zdržať politiky. Nitrianske katolícke hlavné gymnásium, ktoré z čiastky udržuje pán biskup, nesúčastnilo sa na týchto slávnosťach.

Jako vidno pán biskup zasvätil svoje jubilaum i tak, že dal viac než 100.000 zlatých na dobročinné a kulturálne ciele. Nech nám ho Pán sveta udržuje ešte na dlhé roky!

Nitrančan.

BESEDNICA.

«Pustovník.»

— Rozprávka. —

Na nepriehľadnej rovine, ktorá bola taká plochá, ako površie mora v tichom čase, stál sám, podobný nejakej kupole chrámu. Bol to ohromný dub, prastarý, ako nejaké predpotopné zviera, ktoré tu zabudli. Čierne, suchom zarastené konáre tiež ako by sa byly teraz dostaly na svetlo slnca zo spodku mora. Znal ho každý, a i z ďaleka prichodiacemu sa tak zdal, ako svietila veža maják, ktorá označuje vchod do prístavu námorníkov v tmavej, búrlivej noci.

Obyvatelia vidieku dali mu mimoriadne meno: „Pustovník“. Že prečo, nevedel nikto. Snáď preto, že bol vysoký a mimoriadny, a hľadel na rovinu pri jeho päte sa rozprestierajúcu? Snáď preto, že tak rozprestieral svoje ratolesti, ako by dával požehnanie.

Horúceho, letného dňa, keď z hora dochádzajúce svetlo slnca svoje papršky rozsielalo ako opravdovú glóriu okolo hlavy Pustovníka, zbadal to, lebo uverte, že všetko videl, čo sa stalo okolo neho: roľníci z vidieku presvedčení boli o tom sväte — spozoroval to, že blížila sa k nemu dvaja mladí drevorubači šuhaj a dievča. Poznal ich on od dávna v ich otrhaných odevoch, ktoré sa rozodraly po čas ich zamestnania: boli takí, ako dve odreté, ošúchané bazy. Šuhaja menovali Ludom, dievča Katkou a vždy spolu chodili, osobite nebolo ich nikdy vidieť. Už za času ich detinstva boli slúbení jeden druhému a kým sbierali suché konáre po tmavých hôrných cestách, rozprávali si často o tom, že ako to bude, keď kňaz dá požehnanie na nich. Rozprávali si o tomto i večierkom, keď idúc domov, sadli si do tône starého stromu odpočinúť si. Boli oni takí starí v ich mladosti a takí ukonaní, že hodní boli tiene Pustovníka; a i konáre veľkého, ohromného stromu pohly sa, koľkokrát ráz mu dobrý večer vinšovali. Snáď odpovedal:

— Pán Boh daj, moje deti!

Teraz predpoludním došli a unavení sadli si vo veľkej horúčosti, aby si oddýchli, a potom že sa oddajú do práce. Ale horúčosť bola prenáramná, docela využila ich silu a dub bol tak dobrý, tak láskavý, že pohyboval konármi ako vejár, takto poskytnúc im aspoň malého chládka. Spali hlboko, skoro bez dychu a snáď by sa neboli ani prebudili, keby sa malá srnka nebola ukázala na čistinke, aby kukla na hostí duba. Ako sa oddialila rýchlym skokom, zavfzgal suchý konár pod jej nôzkami a Katka sa prebudila.

Udivene sa dívala do okola, čas sa blížil k večeru a tóna stromov už bola dlhá.

— Ludko! Ludko! — zvolalo mladé dievča, — len pozri, už sa slnce snížilo.

Oslovený hneď vyskočil a malou pästou si vytrel z očí sen. Bol trochu prestrašený, ako zazrel súmrak, ktorý sa pustil ako plášť na vidiek a na horu.

— Čo bude s rákosím? Čo bude s našou plácou? — spýtala sa utrápene Katka. — Doma nemáme ani kúska chleba, vo vrecku ani haliera, hora je veľmi tmavá, k práci sa teraz chytiť nemôžeme.

Ludko hnevlive napnul krk a desne sa díval na Pustovníka.

— Tým horšie pre neho! — riekol nahnevane a sekerkou ozbrojenú ruku zodvihol na starý strom: „On nám dá dnes náš denný chlieb“.

Tam hore medzi vetvami vyčnievaly dva suché konáre, ohromné i takto keď sa už nezelenaly. Také boly ako mrtvicou ranení dvaja ľudia medzi obecenstvom: mizerné, smutné, nešťastné, ale predsa čiastky pohybojúceho, živého a život dýchajúceho množstva.

II.

Ludkovi už dávno klaly oči tieto dva konáre, ale nepovážil sa ich dotknúť pre poverčivý chýr starého stromu. Zlámať konáre Pustovníka — je toľko ako spáchať svätokrádež. Ba jeho kúzlo vzťahovalo sa i na susedstve stojace stromy a i tie vidiecki rubači ušetrili. A práve vedeli všetci o týchto dvoch suchých konároch, z ktorých by vystalo bolo i tridsať viazanie triesok, ba keď dlhšie sa zadívali na ne, tubšie lapili po-

risko sekery; budúcu nedeľu ale vyzpovedali kňazovi svoje hriešne myšlienky a šťastne premožené pokúšenie.

Ale Ludko sa neodťahoval. Veľmi bol odhodlaný. Shodil bačkory, sekeru vložil za opasok a vydriapal sa na strom.

— Čo robíš? — zkríkla nafakaná Katarina. — Nešťastník, nerob to! Pod dolu ale hneď!

Ale Ludko ju neposlúchnul. Driapal sa vyššie, lapajúc sa s konára na konár, ako ohromný pavúk, ktorý pomaly a obozretne obchodí svoju korisť.

Katka so sopiatými rukami dívala sa naň a triasla sa na celom tele. Ludko už bol vyše dvoch suchých konárov a na jeden stupil ľavou nohou. Jednou rukou sa lapil vysiaceho konára a druhou rukou vyňal sekeru.

— Nerob to! Pre Boha ťa zrosím, netni! — prosila Katka.

Ludko urobil tak akoby nepočul jej prosebné slová, Posledné papršky zachádzajúceho slnca padly mu na tvár, odobraly mu na chvíľku zrak, v ruke jeho ale zaleskla sa sekerka ako žltý hrom a spustila sa na jeden suchý konár.

Husto jedno za druhým a odhodlane spúšťal svoje údery. Sem a ta lietaly triesky, ako kusy mäsa a kostí, keď mäsiari sekajú v jatke krvavé mäso. Nemilosrdný útok železa bil, lámal konár starého stromu: Klak! klak! znela sekerka a od hluku onemely spevavé vtáky, i najhornejšie konáre všetečne sa sobly, akoby chcely vidieť, zkaď sa berie tento čudný, tento nezvyklý lomoz.

Slnce už docela zašlo, už i strom zanoril sa do tmy. Ludko zrazu zbladnul a ztriasol sa; koruna stromu svietila sa v krvavo-červenej barve, ako by ho hnev bol napadol za zlé zachádzanie. Ale mladý drevorubač soberúc všetku silu spúšťal ešte hustejšie svoje údery. Stenala ešte i sekera, bolo to krvavé stenanie a plač, ako by vyslovila svoj zákaz, že ju upotrebuje v takej násilnej práci.

— Ludko! — zkríkla Katka ešte raz z dola. Už len hlas dostal sa do výšky, mrákota zahalila jej postavu.

Rubač s ostatným napnutím sily udrel na svoju obeť a starý konár pomaly, boľastne sa oddelil od pňa, ktorého bol za tak dlhý čas dopĺňujúcou čiastkou. Padal dolu, suchým šuchotom vždy nižšie a nižšie a sebou strhol mnohé, mnohé pred časom uvádnuté zelené listy.

V tom okamžení zavznel hrozny výkrik. Ten druhý suchý konár, o ktorý sa Ludko opieral, akoby sa nebol chcel odlúčiť od súdruba, práskajúc prelomil sa, tak náhle a nenazdajne, že mladý drevorubač už nemohol lapiť sa iného honára, ale spadol do hĺbky.

— Môj Bože! vzdychla Katka.

III.

Potom bežala k ležiacemu na zemi. Ah, akoby tento machom zarastený starý konár plachtou bol, tak sa prestrel nad mladým drevorubačom a s časom na čas sa i pohol, ako zpoľa zabitý had, ktorý už nemá výhľad na oslobodenie, ale smrteľne raní ostatnou silou svojho nepriateľa.

Katka hrozným hnevom zdvihla hýbajúci sa konár a ďaleko ho odhodila, ako nejakú nepriateľskú mrtvolu, potom sa zohla a vzala do lona Ludkovu krvavú hlavu.

— Katka, milá Katka! — stenal on a chcel vystrieť pravicu svoju oproti dievčatu, ale už nemal sily. Krv mu tiekla z úst, jeho oko mu obelasel a dych už bol len chrchlanie.

— Pod ztadeto — zkríkla Katka — tento nešťastný strom ťa ešte zabije.

Nešťastným pomenovala Pustovníka, už ho nectila, ani sa ho nebála a keby sa bola dosť mocnou cítila, bola by šla proti nemu sekerou. Akože sa i opovážil uškodiť tomu jedinému šuhajovi, ktorého ona miluje?

Nastal večer, kraj obzoru bol žltastý, ako hodobabné zdrapce letely po chrbáte žltých vín beráňkové oblaky. Katka nechytila drevorubca a pustila sa s ťarchou do tmavej roviny. Tam v diaľke zazdal sa jej svetlejší bod, tá malá chalupka, kde oni dvaja bývali.

Jeden starý pastier videl ju utekať a tam opustiac svoje pasúce sa stádo, prišiel bližšie, aby jej pomáhal. Ale Katka nedovolila aby sa dotknul Ľudkovho tela. V behu ale zakričala:

— Pustovník to urobil!... Shodil Ľudka, keď zotal z neho jeden suchý konár... Pustovník! Pustovník!

Jej výkrik tak znel v tmavej noci, ako boľastná ponosa, ako boľastné jajkanie. Ešte i hora ztriasla sa od neho.

IV.

Zrazu utekajúce dievča zastalo a obzrelo sa. Nejaká mimoriadna myšlienka ju zaujala. Pomaly a ťahajúce sa nazpak šla a ani nezastala až sa koruna stromu rozprestierala nad jej hlavou. Potom položila telo bez života na pažiť a oslovila Pustovníka:

— Ty si urobil toto! Ku komu sa mám obrátiť, aby ho uzdravil, ku komu inému ako ku tebe? Lekár mu nemôže spomôcť, zeliny starej mastičkárky nič neosožia, ale ty ho musíš uzdraviť.

— Čo bude so mňa bez neho?! Pomysli si len, že on je jediný, ktorého milujem, ktorý mňa miluje... Pravda, že ťa obrazil, pravda, že je vinný, ale vid', teraz sám so sebou nemôže hnúť a ty ho uzdravíš.

Pustovník sa díval dolu, ale ani nepohnul svojimi vetvami. Nechcel odpustiť.

— Ziašaš odmenu?... Čo ti môžem dať. Veď som ja taká chudobná. Dnes ani kus chleba nemám, a ani zajtra nebudem mať. Chceš, aby som ti sľub urobila? Dobre, urobím.

A myslela, že čo má byť ten sľub, čím by srdce Pustovníka obmäkčilo. Zrazu jej prišlo na rozum a slávnostne vyslovila:

— Ty vieš ako ho milujem... No ale, sľubím ti, že sa zrieknem jeho, že nikdy nebudem jeho manželkou, jestli mu prinavrátíš život. Chceš?

V.

Ľudko ozdravel. Dlho mysleli, že je to nemožné; za šesť mesiacov ležal nemocný na posteli. V siedmom zas hore vstal.

— Odídme ztadeto — žiadala ho Katka, ako obdržal silu a jej zrak obracal sa bojzlive v ten smer, kde sa tmila ohromná koruna vetví Pustovníka.

— Ba naopak, len teraz zostaneme tu, a to ako zákonný manžel a manželka — odpovedal Ľudvik na to nežne.

— Ach nie! To nemôže byť!

— Ako? Ty nechceš ísť za mňa?

— Nemôžem to urobiť, nemôžem to urobiť!

— Dobre je i tak. Veď najdem inú, ktorá sa nebude natoľko zdráhať.

A tichými krokami sa pohol smerom dediny, ani nazad neobzrie sa. Katka za čas nasledovala ho zúfanim pohľadom, potom letela za ním a dusive hovorila:

— Všetko chcem, čo ty chceš, všetko, len ma nezanachaj!

V určený deň svatby bola hrozná horúcosť. Katka priviedla do poriadku malú kolibu (chalupku), ale chodila tak, ako kto ztratil dušu svoju. Asi v čas obedu shrňaly sa oblaky na nebi a povstala brozná búra.

Pustovník sa knísal od nápadu búre; pohly sa jeho vetvy, ako nemá hrozná vyhrážka.

Ľudko nebol doma, chodil za svatobným ľudom. Na srdce Katkinom ťažila hrozná ťarcha: na rozum jej prišiel jej sľub, ktorý Pustovníkovi urobila.

Zrazu strhla na seba obšúchanú šatku a vybehla z chalupky, ta do hory, zkaže očakávala svojho mladého zaťa. Zďaleka ho spozorovala, ako práve stupil na chodník vedúci v tóni Pustovníka.

S nadľudskou silou zkríkla Katka:

— Nie tade! Pre Boha ťa prosím, nie tade!

Ľudko neposlúchal. Na chrbte niesol ťarchu: súdoček vína k napomôženiu dobrej vôle na svatbe. Snáď už okoštoval z neho a mal smelosť alebo futoval obchôdzku a stúpaj priamo k starému stromu.

Búra zúrila, konáre Pustovníka hnevlive sa ubýňaly a Katke sa zdalo tak, akoby každý bol hrozný bič. Tak krájaly, rezaly do vôle povetrie...

— Vidíš ho! Vidíš ho! vzdychala Katka a zuby jej drkotaly.

— Pod rýchle sem! — zvolal k nej Ľudvik — lejak sa hneď spustí a my tu aspoň nezmokneme.

Nejaký hrozne divý hnev zaujal Pustovníka, ako videl, že sa tisnú do jeho blízkosti. Ako? snáď si to myslia, že sa on na nič nerozpamätuje? Zabudol snáď na sľub, na základe ktorého odpustil jemu, a dovolil, aby útočník ostal pri živote? Katka dobre počula, ako hrozive kýval oproti nej, dlhým, vetvistým ramenom a ako jel ukazoval, aby ušla. Ale už nemala sily, strach jej odobral rozum, svalila sa na jeden koreň, ktorý vyčnieval zo zeme.

V tom okamihu sa otvorila obloha, žltý plameň sa lial z nej, a za nim nasledovalo hrozné hrmenie. Udrél hrom cez vetvistý šiator Pustovníka, potriasol nim, ale neurobil na ňom škody.

Ale dvúch mladých drevorubačov, tých hneď zabil. Len jeden výkrik bolo počuť z ohnivého plamenného stĺpu:

— Vidíš Ľudvik, vidíš? On sa pomstí...

VI.

Dávno sa toto stalo, pred mnohými letami, ale obyvatelia vidieku to ešte i teraz rozprávajú, že ako udrél hrom, hneď prestala búra a rozišly sa hrozná oblaky.

Pustovník ale ešte i teraz panuje nad nepriehľadnou rovinou, ktorá je taká, ako rovná plocha mora v tichom čase. Pod jeho korunou, kupolou zavše spadá drevorubači si oddýchnu, ale taký, ktorý by sa opovážil sekeru zdvihnúť na jeho suché konáre, sa nenarodí od toho času, ako Ľudvik a Katka našli tam svoju strednú smrť.

HOSPODÁRSTVO.

Tučenie hydu.

Tučenie drúbeže závisí od zdravej, čerstvej kukurice, — od kŕmenia na riadny čas, a od drúbeže dobre vybratej k tučeniu.

Čistá klieťka alebo chliev, čistá voda, ktorá denne tri razy sa má čerstvou zameniť, sú nevyhnutné potrebnosti jak pre tučiaci, tak aj pre hyd po slobode chodiaci.

Najjednoduchšie, najprirodzenejšie tučenie je štopanie kukuricou, lebo táto najviac masti má. Tam kde hyd má príležitosť, kolo humna odpadnuté zrná zbierať, kŕmiť nepotrebné iba natoľko, aby sme ho v mäse udržali; — kŕmenie je najviac v zime potrebné. Naproti tomu kapúňov nechať, aby sa sami pásly, — neradno; — lebo keď príde čas ich kŕmenia už je i po tráve i po zrne, a schudly by veľmi. Tieto tak najlepšie vytučíme, keď 2—3 týždne v klieťke zapreté chováme tak, aby v jednej nádobe mali vždy kukuricu, v druhej vodu. Klieťky potrebné častejšie dokonale vyčistiť; — ba jestli viac takýchto klieťok máme, zo zdravotného ohľadu aj premeniť.

Dobrej chuti morky tiež takýmto spôsobom kŕmime len že ich 3—4 týždne držíme zapreté.

Staré kury na takýto spôsob chované sa veľmi napraví, a ich mäso dá chutnú polievku.

Kačky, ktoré chceme tučiť, majú byť zavreté a málo pohybu im dovoliť lebo to veľmi napomáha tučenie. Kačky na pečienku dost je štopať 10—12 dní; — na masť ale 3—4 týždne; čo aj od kačky závisí jak dlho vydrží v kŕmniku.

Husy na pečienku treba štopať, napchávať dva týždne; — na masť ale jestli hus vydrží 5 týždňov. Hus, ktorá denne jednu hoľbu kukurice stroví, dá 3—4 hoľby masti.

Hyd na tučenie určený zo začiatku chováme len tak kukuricou zo pár dní, že ho nenapchávame, len neskôr ho začneme štopať kukuricou jednej veľkosti; najlepšie zo šúľka kukurice spodnie zrná vylúštiť a drobnejšie nemietať. S touto opatrnosťou docielime to, že keď sú nenie menšie zrná pomiešané, nevojdu pri napchávaní husy alebo kačky do pijáka a nezapríčinia včasnejšie zadusenie.

Keď sú dni ešte dlhé, k tučeniu zavreté husy alebo kačky majú sa denne tri razy kŕmiť; pozdejšie v jaseňi a v zime len dva razy, lebo kukuricu by nestrovil, — nemajú k tomu dost času.

Keď lanskú — starú — kukuricu potrebujeme na kŕmenie, treba túže deň pred kŕmením vo vode močiť, aby obmäkla a tak čistejšie a skôr bola strovená. Toho-ročnú kukuricu netreba močiť, len pred kŕmením vody na ňu naliať, trochu soli a aj málo masti pridať, čo napomáha trovenie a zrná klzkými činí.

Nevyhnutne potrebné je, aby voda pred kŕmiacim hydom vždy bola, a viackrát denne sa má čerstvou zameniť.

Hovorí, že keď sa do vody hľna alebo uhlie dáva, že narastie väčšia pečienka; zkúsenosť učí, že i pri čistej vode veľká pečienka narastie.

Stará hus, ktorá je už nie súca na plemä, dá sa za 4—5 týždňov na masť veľmi dobre vykŕmiť; na pečienku je nie súca, lebo jej mäso je tvrdé. Keď by ale aj takú hus chcel niekto na pečienku kŕmiť, pred upečením treba ju aspoň hodinu variť a potom obyčajne piecť, tak bude jej mäso mäkké a i dost saftovité.

K voľi čistote odporúčať možno veľké koše na prikryvanie, lebo tieto sa vždy dajú s miesta na miesto preložiť.

Kto nemá kukurice, alebo takou kŕmiť nevie, dobre je dať ovos na hrubšie zomleť, z múky šúľky narobiť, nechať ich usušiť a len počas kŕmenia do vody omáčať a tak napchávať.

Kŕmenie neradno sveriť na neopatrné a nerozumné slúžky, lebo tieto buď mnoho, buď málo napchajú a len škodu robia i v krme i v kŕmniku. Dobre kŕmiť je nie ľahká vec a požaduje veľkú trpezlivosť. S hydrom sa zaoberať je práca vďačná a ustávanie býva vždy hojne odmenené.

Táto práca, taktiež kukurica a múka bývajú dobre zaplattené, čo gazda ale len na mise uzná, keď si v dobrej pečienke pochutnáva; gazdiná ale — nešaujúce zrna, kochá sa najviac v hyde — živom. J. K.

Jeho veličenstvo na manévroch. Dňa 1. septembra započaly sa veľké vojenské manévry na Morave. Na týchto manévroch bol prítomný i jeho veličenstvo náš kráľ, ktorý meškal v Bystrici pri Holšteine, kde ho celé obyvateľstvo na čele s úradníkmi a predstavenstvom s veľkými ováciami prijalo. Po týchto manévroch nasledujú veľké manévry na okolí Taty, kde príde i nemecký cisár. V Tata-Tóvárosi sa veľmi chystajú k uvítaniu panovníckych hostov. Rodina Esterházovská tiež všemožné vynaloží ku pozdvihnutiu pompy a skvelých slávností. Pri príchode panovníkov jazdiť bude zo štyridsiatic gazdov pozostávajúce banderium.

Uvítanie nemeckého cisára v Budapešti. Hlavné mesto Uborska chystá sa okázale prijať nemeckého cisára, ktorý po veľkých manévroch a polovačke v Bélyi dňa 20. septembra predpoludím o 10. hodine príde do Budapešte a pobudne tu za dva dni. Ulice, cez ktoré sa nemecký cisár s našim kráľom povezie z ústredného nádražia až do budínskeho hradu na mestské útraty skvele ozdobia. Na druhý deň pobytu nemeckého cisára, t. j. v utorok 21. septembra budú hlavné ulice a cesty osvetlené ako i Budín, reťazový most a dunajské parolode a iné lode. Večer, keď bude hlavné mesto osvetlené, ich veličenstva povožia sa po hlavnom meste. Aj pri dvore budú veľké slávnosti, tak bude veľký dvorný obed a a večer prijímanie, na ktorom sa celá aristokracia zúčastní. V opere bude slávnostné predstavenie. — V druhý deň pobytu nemeckého cisára bude veľká vojenská prehliadka v Budíne.

Smrť Franc Pušinky, bývalý vyslanec, povestný historik a všeobecne známy zkmateľ starožitnosti, správca národného museuma a hlavný dozorca všetkých krajinských knižnic a museumov zomrel dňa 9. t. m. v 83. roku svojho života. Nebohý si vydobil veľké zásluhy na poli spisby a verejného života.

Jubiläum švédskeho kráľa. Dňa 17. septembra švédsky kráľ svätiteľ bude jubiläum svojho 25-ročného panovania.

Odhalenie millennarneho pomníku na Čaci. Dňa 19. septembra bude na Čaci slávnosť odhalenie millennarneho pomníku. Programm peknej slávnosti je nasledovný: Dňa 19. septembra rano o 9 hodine prijímanie hostov na košicko-oderbergskom nádraží. Pochod do mesta. O 10¹/₂ hodine predpoludním v kat. chráme slávnosť Te Deum. Pri pomníku budapeštiansky spevokol odspieva „Szózat“. Rečňovanky pri pomníku a slávnosťné reči. Odspievanie Hymny O 1. hodine popoludní hostina. Popoludní ľudová zábava na brehu Kysuce pri hudbe železničnej bandy z Vrútok. Večer osvetlenie, faklový pochod a ohňostroj a tanečná zábava. — Na slávnosť túto mnoho hostí strojí sa aj z okolitých stolíc, ba i z hlavného mesta.

Cisár Vilhelm v Palestíne. Nemecký cisár budúcu Veľkú noc odcestuje asi na 7—8 týždňov do Palestíny; v Jeruzaleme prítomný bude na posviacke nového evanjelického chrámu

Prsteň srbskej kráľovny Natálie. V biaritzkom kúpeli srbská kráľovná Natália počas prechádzky ztratila jeden prsteň, v ktorom bol vsadený jeden brilliant v cene asi stoosemdesiat tisíc frankov. Celé dni hľadali drahý šperk tento, lež nadarmo. Konečne netrpezlivo vykrikla kráľovná: «Radšej by som ten prsteň chudobným dala, len keby som ho našla!» Na tretí deň dostala Natália jeden malý baliček, v ktorom bol ztratený prsteň a na jednej cedulke stála napísaná otázka: Či kráľ ešte zdržia slovo? — «Nielen kráľ, ale i kráľovná!» vykrikla Natália a hneď poslala drahocenný diamant, do Srbska s tým naložením, aby ho v prospech chudobných vyžrebovali. Čistý výnos venovala kráľovná srbským chudobným.

Dobre sa má i v žalári. Kapitán Bojčev, ktorý bol v Bulharsku zavraždil svoju milenkú jednu uhorskú poddanú a za to bol odsúdený na doživotný žalár, má sa i v žalári dobre, tak aspoň to píše časopisy. Bojčev, ktorého ohavný skutok bol narobil toľko ruchu v našej vlasti, len vo dne nesmie na ulicu vyjsť, návštevy môže prijímať a kostuje sa na svoje útraty, namiesto žaláru má peknú a pohodlnú zariadenú izbu, v noci vyjde Bojčev von a chodí za zábavami. Pozoruhodná okolnosť je aj to, že ho ešte nevymazali z lajstru vojska ale ho predbežne presadili v kapitánskom rangu do rezervy.

Tisicku dal hasičom. Počas požiaru jedného skladu na zbožie v Budapešti hasičia sa tak vyznačili, že majiteľ magazínu Pavel Luczenbacher poslal 1000 zlatých veliteľstvu mestských hasičov. Tieto peniaze rozdelil veliteľ medzi tých hasičov, ktorí sa súčasťnili pri hasení toho požiaru.

Obkradli kostol. V nemeckej obci Ober-Urzell neznámi zločinci vlámali sa do chrámu, kde pokladnicu vyprázdňovali, potom zo sakrestie ukradli kalich a monstranciu a Božie telo rozhádzali po zemi. Ohavných zlodějov hľadá polícia.

Požiar. V malo-opatoveckom chotáre, hraničiacom s machulinským chotárom v tekovskej stolici v majeri na panstve kapitálskom zhorelo 380 križov žita (pšenice) a 280 križov jačmeňa nemláteného. Škoda sa šacuje na 10.000 zlatých. Hovorí sa, že oheň podložili. Zbožie bolo poistené.

Vyobcovaný kňaz. Páter Bongidon pred rokmi pochodil celú Európou milodary sbierajúc na jeden v Ríme vystaviť sa majúci chrám, ktorý venovať chce sv. Joachimovi patrónovi terajšieho pápeža Leva XIII. Páter Bongidon sossbieral takto 1.172.342 lír, z ktorých peňazi navrátiac sa do Rímu kúpil pozemok, na ktorý mali vystaviť otázný chrám. Vo Vatikáne ale medzi pátrom Bongidonom a ostatnými kňazmi povstali také trenice, následkom ktorých pátra vyobcovali zakázúc mu prislúhovanie sviatostí. Páter Bongidon musel sa vzdialiť z Talianska a z Rímu na veky.

Pred trestom do hrobu. Ludvik Feuerlicht 19-ročný zamestnanec pri jednom hlavnomestskom úrade z bázne pred trestom, že okradol jedného priateľa svojho, ktorý ho potom udal, strelil na seba a nebezpečne sa ranil.

Pre speváčku. V Prešporku žandársky poručík Július Heuvel a Arthur Hollander merník z Viedne pre jednu speváčku sa povadili a žandársky poručík prišiel do takej zlosti, že vyťahol šabľu na merníka. Prítomným hostom v kaviarni ale podarilo sa vyrvať mu šabľu z ruky. Vojanská vrchnosť zaviedla prísne vyšetrovanie a poručík Heuvel prinútený bol vzdať sa svojej šarže.

Veľká krádež. Sluha bohatého fabrikanta Imricha Linzera v hlavnom meste Rudolf Pišný, v neprítomnosti pána otvoril skriňu, v ktorej nachádzalo sa Linzerove strieborné stolové náčinie, a čo tam našiel, v cene 10.000 zlatých sobral a ušiel. Zlodėja stopujú.

Diurnista zlodějom. V štátnom staviteľskom úrade v Budapešti diurnista Julius Forster akosi zbadal, že sluha uložil asi 580 zlatých, ktoré mal oddať na druhý deň úradníkom do stolíka a keď všetci z úradu odišli vypýtal si kľúč od domovníka a stolok vylámala a peniaze vybral. Forster zanechal jednému tamojšiemu úradníkovi list, v ktorom píše, že ide do Ameriky. — Forster je 30-ročný rodom zo Štiavnice a pochádza z dobrého domu; je ženatý a má i jednu dcérku.

Nehoda na stanici v Prešporku. Na prešporskej stanici 2. sept. jeden osobný prázdny vlak začali tistiť na druhé kofajnice a pritom sa prázdny osobný vlak srazil s jedným na stanici stojacim nákladným vlakom. Dva rušne a 6 vaggónov sa dodrúzgalo. Na šťastie nikto neutrpel rany, lebo konduktori a kuriči posokakovali s vozňov. Škoda je veľká.

Starožitnosti z doby rimanskej. Pri Szigligete neďaleko Blatňanského jazera v Zadunaji medzi kopaním prišli na rimanský hrobitov, v ktorom našli mnohé urny. V jednom hrobe našli 886 kusov rôznych šperkov, bronzových okrás a perli. Starožitnosti pošlú do museuma v Budapešti.

Šťastie jedného dieťaťa. V New-Yorku v jednom dome na piatom poschodí jeden šesťročný chlapček počas hry nahnul sa veľmi ponad zábradlie chodby, ztratil rovnováhu a spadol na dvor rovno — do jednej kolisky, v ktorej ležalo malé nemluvnatko. Keď naľakaní obyvatelia domu sbehli dolu na dvor, šesťročný chlapček už vyskočil zpod trosiek zlámanej kolisky. Je skoročne veľký div, že ani chlapcovi, ani malému dieťaťu sa nič nestalo.

Zaveť jedného podivina. V Bergams (Taliansko), zomrel jeden veľkostatkár, menom Briolini, ktorý svoj celý majetok, poltreťu milióna lír poručil svojmu rodnému mestu Gazzanidu, aby z týchto peňazi vystavilo veľkolepú nemocnicu. Tento dobročinný muž bol celom okolím známy ako veľký podivín, čo i z toho vysvitá, že vo svojej záveti naložil, aby za 7000 lír (asi 3200 zl.) nakúpili svieč a tieto aby všetky zapálili pri jeho rakve.

Patra Stojalovského, ktorý bol pre svoje účinkovanie medzi poľským ľudom vypovedaný z katolíckej cirkve, pápež Lev opäť prijal do cirkve. Pater Stojalowski je teraz v Ríme a odtiaľ vráti sa nazpät do Čace, do tohto svojho útočiska na uhorskom území. Tu chce založiť jeden väčší politický časopis, ktorý pojednávať bude o položení ľudu v Haliči.

Ohne. Vo Veľkej-Kanži tieto dni zhorej tamojší veľký parný mlyn Ľudvika Franza. Oheň zapríčinil škody asi 100.000 zlatých. V Paučivej Lebote (lipt. st.) dňa 4. septembra zúril požiar, ktorý sa behom krátkeho času rozšíril i na Laziška. Požiar zapríčinil veľkú škodu.

Stavanie železničného mostu v Trenčíne už natoľko pokročilo, že s prácami budú asi do 20. septembra hotoví. Ak nejaké prekážky nenastanú tak ešte toho mesiaca budú môcť oddať premávke tento úľadný nový most. Starý drevený most, ktorého ustavičné opravovanie toľko peňazí už stálo, mesto predá.

Anarchista. V Španielsku, kde len nedávno jeden anarchista zastrelil ministerského predsedu, opäť jeden anarchista menom Sampan spáchal útok v Barcelone na náčelníka polície Portase. Strelil na neho keď šiel Portas po ulici a ťažko ho ranil. Útočníka chytili.

Konec lutrie. So zavedením triednej lutrie takzvaná malá lutria prestane a minister financií pomaly zastaví ťahanie v budínskej, veľkosibínskej a temešvárskej lutrii. Najprv zanikla temešvárska lutria, v ktorej 31. augusta bolo posledné ťahanie; nové sádzky už neprijmu.

Konec vysokého veku. V Budapešti jedna 97ročná vdova Katarina Kanitz cheejúc zavesiť záclonu na okno vystúpila na obločnú dosku, dostala závrat a srútila sa s tretieho poschodia na dvor. 97ročná starena ostala mŕtvá ležať na dvore.

Vojenský život. Pri Pandorfe v mošonskej stolici mali dragóni evičbu, pri ktorej keď bol velený útok a kone sa pustily do tuhého behu, dragón Jozef Parget i so svojím koňom padol tak nebezpečne, že si vyvalil väzy a naskutku zomrel. Aj kôň sa tak urazil, že ho museli zastreliť. Nešťastný vojak je rodom z Leobenu a jediným synom svojich rodičov.

Shorel veľký obraz. Vo Viedni shorel veľký obraz, ktorý predstavoval „Utrpenie Kristovo“ a bol tam za vstupné ukazovaný. Škoda obnáša 45.000 zlatých.

Sklené domy. Drevený dom — kamenný, — železný — sklený . . . To sú dejiny vývinu staviteľstva v piatich slovách. Najnovší materiál je teda sklo, ktoré bolo v staviteľstve už i doteraz mnohostranne upotrebované, lež hlavne len tým účelom, žeby tmavé miestnosti mali čím viac svetla. Ako materiál na budovanie celých domov sklo dosiaľ ešte neužívali. Prvý sklený dom staval Heyden z Utrechtu, teraz prvý lekár v yokohamskej nemocnici. Heyden v blízkosti nemocnice dal vystaviť villu, ktorá je celá zo skla. Takýto dom má tú výhodu, že v zime netreba v ňom kúriť, že je dľa najnovších zdravotníckych zkuseností budovaný a je zaistený proti zemetraseniu. Spomenutá villa je 13.20 metrov dlhá, 7 metrov široká a 5.20 metrov vysoká. Steny pozostávajú zo sklenených tablí veľkosti 90 × 60 cm, ktoré sú vo dvoch vrstvách poukladané a jedna s druhou železnými rámami pospájané. Medzi 1 cm hrubými stenami sú 10 cm-ové medzierky, vypehané slúčenou sódomou hmotou. Pokrov je tiež zo skla, lež je pokrytý vrstvou z piesku, dreva a cementu, tak že sa lekár nemusí báť, žeby sa mu páni a zvedavé dámy dívali do izby práve vtedy, keď mu je to nie po vôli.

Kňažna a maliar. Naším ct. čitateľom je známo, že kňažna Elvira dcéra Don Carlosa, ktorý si robí nároky na španielsky trón, ušla bola s jedným maliarom istým Folchom, soberúc mnoho cenností rodinných. Zafúbenci sú teraz v Amerike, v meste Washingtone a keď došli do New-Yorku, mali v úmysle, že si kúpia na vidieku malý domec, ale v hôteli kde bývali, ukradol im ktosi peňažnú tašku, v ktorej nachádzalo sa skoro celé ich imanie. Keď v Amerike India zvedeli kto sú čo sú, jeden zpravodajca veľkého časopisu New-york-Heralda ponukol Folchimu 1200 funtov šterlingov (asi 12000 zl.) ak napíše pre časopis svoj životopis. Ačpráve vtedy boli vo veľkej núdzi predsa toto nabídnutie zavrhl. S pozostatkom peňazí došli do Washingtonu, kde Folchimo na odporúčanie majiteľa newyorského hostinca poverili, aby steny jedného elegantného hotelu tamojšieho ozdobil malbou. O ztratených peniazoch viac nič nepočuli. Folchi je veľmi zaneprázdnený a každý deň dostáva nové a nové objednávky. Menovite teraz každý sa chce len od neho dať odmalovať. Kňažna je zamestnaná v jednom módnom obchode kde od raňajšej diviatej hodiny pracuje do 7. hodiny večer. Kňažna riekla, že by radšej hladom zomrela, ako by sa mala v divadle ukazovať a že je to veľmi etihodné a chvalitebné, keď sa človek z práce vlastných rúk živí.

Francuzskí židia a gregorianský kalendár. Všeobecne je známo, že židia začínajú počítanie času od stvorenia sveta a pridržajú sa tohoto spôsobu vzdor julianskemu, mohamedánskemu a i gregorianskemu kalendáru. V Paríži povstal ale teraz pohyb, ktorého cieľom je, aby prívrženci židovského náboženstva od týchto čias delili rok dľa gregorianského kalendára, sabath (sobotu) preložili na kresťanskú nedeľu, ako aj aby Veľkú noc vydržovali súčasne s kresťanmi. Na čele tohto pohybu stojí istý dr Metzger, ktorého židovstvo pokrokárskej strany postavilo za kandidáta do veľkej synody, totižto do tej ústrednej rady, ktorá reguluje cirkevné záležitosti židov. Tieto reformné pohyby sú už dávnejšie. V Berlíne jestvuje už od 15—20 rokov jedna židovská cirkev, ktorej členovia sa menujú reformnými židmi a na ktorej čele stojí čo kazateľ istý dr Steiner. Tito sice ešte neprijali gregorianský kalendár ale za deň odpočinku považujú na miesto soboty nedeľu a pri ceremóniach v synagóge neužívajú hebrejčinu, ktorej dnes už i tak málo rozumejú, lež jazyk tej krajiny, v ktorej žijú. Prirodzene sa oproti tomuto smeru ortodoxné odtiene židov opierajú, lež vzdor tomu sú už vo viacerých nemeckých väčších mestách, ako: Hamburg, Frankfurt, Breslava atď. početne reformované židovské cirkve. Čo sa svätenia soboty týka, sú už židovskí obyvatelia väčších miest vôbec na tom punkte, že svoj týždenný odpočinok držia súčasne s kresťanskými obyvateľmi, totižto v nedeľu.

Odkazy redakcie. Redakcii jedného amerického časopisu sa stalo, že dvaja čitatelia zastavili predplácanie pre Odkazy redakcie. Vec sa stala nasledovne: Jeden čitateľ, ktorého manželka porodila dvojčiky, pýtal sa redakcie, čím možno uľaviť deťom bôle, ktoré povstávajú pri raste zubov. Jeden majiteľ zahrady sa ale pýtal, čo má urobiť proti hmyzu, ktorý nivočí jeho stromy? Redaktor odpovedal obom, ale náhodou zamenil mená. Tak otec dvojčiek dostal nasledovnú radu: „Obkrúťte ich ľahko slamou a potom slamu podpáľte. Od malého hmyzu sa takto najlacnejším a najľahším spôsobom oslobodíte.“ Majiteľ zahrady dostal ale nasledujúcu odpoveď: „Dajte im málinko ricinového oleja a a ich dásienka trite veľmi ľahúčko kúskom slonovej kosti.“

Jedonadväsiatka. Číslo dvadsaťjeden začína v Paríži budiť väčšiu pôveru ako číslo trinásť. Pôverivé francúzske dámy mu pripisujú práve taký význam, ako svetoznáme uznanej trinástke. Jeden časopis už i to spomína, aký zástoj bralo spomenuté číslo v živote XVI. Ludvika. 21. apríla roku 1770. bolo jeho zasľúbenie vo Viedni, 21. júna roku tohože bol jeho sňatok, 21. januára 1781. slávil v Paríži deň narodenia Dauphina, 21. januára 1791 utiekol Ludvik do Varennes a 21. januára r. 1793 vykrvácal pod mečom kata.

Najväčší sud na svete nachodí sa v kniežacích pivniciach v južnomoravskom meste Mikulove. Mesto toto má i svoju historickú minulosť. Dňa 31. decembra roku 1621 uzavrený bol tam mier s Gabrielom Bethlenom, vo vojnách za kráľovnej Marie Terezie tam boly ustálené podmienky mieru s pruským kráľom Fridrichom II., v decembri r. 1805 jednalo sa tam po bitke pri Slavkove o mier s cisárom francúzskym Napoleonom a konečne r. 1806 uzavrené tam primerie s pruským kráľom Fridrichom Vilhelmom IV. Mikulovský obrovský sud bol zhotovený roku 1643 brnenským bednárom Krištofom Spechtom a insbruckým kolárom Bartolom. Schützom. Až do roku 1694 bol ten sud naplnený vínom. Objem jeho činí 2026 vedár (vedro = 120 viedenských žajdlíkov). Povestný sud heidelberdský, ktorý má len 1588 vedár, prevyšuje teda o 438 vedár.

Novinárske domy v Amerike. Amerika veru i čo sa týče vývinu tlače prevýšila starú Európou. Najväčší časopis starého sveta anglický „Times“ jediný je vstave kráčať s bohatými orgánami amerického časopisectva. Koľko je hoden taký časopis za Oceánom, to svedčia i tie utešené novinárske domy, ktoré povstaly na uliciach New-Yorku a iných veľkých miest z groší čítajúceho obecnstva. Tak na pr. palota New-York Herald, ktorá má šesť poschodí, i medzi bratmi je hodna 950.000 dollarov; i dom New-York Times-u je hoden 775.000 dollarov; paloty Herald, Tribune, Evening Postu a iných veľkých časopisov hodné sú po jednej 600.000 dollarov. Možno si predstaviť, jak veľmi sú rozšírené tie časopisy, keď povstaly z nich tak obrovské paloty. Ale i to je pravda, že americké časopisectvo ťahá veľký ošoh z obchodu. Za reklam v tamojších novinách platia obrovské summy. Tak na pr. Tribuna dá si platiť za inserát na jeden stĺpec 50.000 dollarov ročne; New-York Tribuna ale neprijme insert na celý rok nižie 70.000 dollarov. Rozumie sa, že tomuto zodpovedave platení sú i novinári. Plat redaktora pri jednom novyorskom časopise mení sa medzi 25—30.000

dollarami a aj spolupracovníci dostávajú taký plat, že by nečarovali s niektorým európskym ministrom. Koľko vydávajú americké časopisy na telegramy, o tom kolujú bajky i v Europe. Poprednejšie novyorské časopisy trovia len na kábelove telegramy ročite 40—50.000 dollarov.

KU OBRÁZKU.

Budapešianske skladište.

Náš obrázok predstavuje nám budapešianske skladište ináč i „elevátor“-om zvané, ktoré je jednou z najväčších budov hlavného mesta. Skladište povstavené je na brehu Dunaja tak, že lode môžu priplávať celkom ku budove a z nej možno rovno nakladať tovar a zbožie na loď a naopak z lode do budovy alebo hneď z lode do železničných vozňov, lebo do budovy môže vstúpiť celý vlak. Budova je z odchodného stanoviska veľavýznamná, lebo na pr. zbožie, zaslané z Horného Uhorska po železnici do pobalkánskych štátov v elevátore môže sa rovno zo železničných vozňov povyklaďať na loď, ktorá za lacný grôš svezie zbožie po Dunaji, a naopak, zbožie, ktoré prišlo na lodi po Dunaji a má byť ďalej zaslané po železnici, v skladišti preloží sa z lode rovno do železničných vozňov. Prekladanie nákladu deje sa pomocou veľkých parou hnaných sochorov, ktoré na jedno obrátenie preložia z lode do železničného vozňa aj 30—40 centov.

K OBVESELENIU.

Nemožnosť.

- Koľko platíte za assekurovanie vášho domu?
- Nedal som ho poistiť, nemám na to potreby.
- Ale dajme tomu, že vám dom zhorí.
- Eh, akoby zhorel, keď je nie poistený.

*

Zvyk.

Dievča: Z vašich pohybov vidno, že vám je vyžnanie lásky nie neobyčajnou vecou.

Mladý človek: A vám to isté vidno z vašej reči.

Budapešianska bursa s úradným značením cien dňa 10. septembra.

O b i l i e	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska ..	77—81	—	—	Štátny dlh.					
pešianska ..	77—81	12.50	12.90	Uhorská zlatá renta 4% ..	122.50	123.00	Prvá uhor. poisť. spol.	4150.—	4200.—
stolnobebradská ..	77—81	12.45	12.80	korunová renta 4% ..	99.80	100.30	Pešť. uh. kupec. b.	1503.—	1509.—
Raž (žito) ..	70—72	8.70	8.85	Uhorské regálové úpis 4 1/2% ..	100.75	101.50	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa ..	8175.—	8.25
Jačmeň na krm ..	60—62	6.40	6.90	premiové úpis ..	154.00	155.00	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	633.—	634.00
na pátku ..	62—64	6.90	7.20	Uhorská tisso-segedínska po-			Záložné listy.		
na várku ..	64—66	8.10	8.80	žička 4% ..	140.50	141.50	Uhorského pozem. úverového		
Ovos ..	39—41	6.15	6.40	Uhorská žel. požíčka 4 1/2% v zl.	122.25	123.25	ústavu 5% ..		
Kukurica ..	73	5.20	5.25	vyvážkové úpis 4% ..	100.10	101.20	Uhorského úver. záložného ús-		
Proso ..	—	00.00	00.00	Spoločná požíčka v bež. penia-			tavú 4 1/2% ..	100.00	100.50
Repica ..	—	12.40	13.20	zoch 4 1/2% ..	102.50	102.75	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	99.25	99.75
Datelinové semä, luc. ..	—	—	—	Zreby.			Peniaze.		
„ červené ..	—	—	—	Spolku „Jó sziv“ ..	3.60	4.00	Cisársky dukát ..	5.65	6.1
Svínska masť pešianska	—	58.00	58.50	Uhorského „Červeného križa“ ..	8.00	8.50	Dvadsať-frankovník ..	9.51	9.54
„ vidiecka ..	—	—	—	Rakúskeho ..	20.00	20.50	Nemecká ríšska marka ..	58.65	58.75
				Bazilik ..	6.50	7.00	Striebro ..	—	—

Knižtlačiareň Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.